

cessu prima antecedentes partem, cum in altera dicitur *eternitas mensura prehabentis*, &c. vel hoc intelligitur in genere cause efficientis; & hoc pacto auctor eternitatem esse mensuram sic in se prehabentem omnes perfectiones rerum temporaliuum, quia huc ad omnipotentiam spectat, non ad eternitatem; vel intelligitur in genere cause exemplaris, ita quod eternitas sit mensura perfecti omni aliarum durationum, & hoc modo conceditur, sed non est ad rem, cum hic sit ferme de mensura durationum, & non quoad perfectionem, sed quoad quantitatem, & extensionem in durando; si deinde intelligatur de mensura durationis in hoc sensu, tunc tursus sit distinguendum, vel enim est ferme de mensura actuali, sed actualiter prehabent in se omnes perfectiones rerum temporalium, & tunc negatur, eternitatem sic actu prehabent in se ceteras durationes; si tandem est ferme de mensura virtuali, si utique verum est, sed non concludit intentum, quia in causis liberis, siue est *de causa ex extra*, non licet ex virtualitate deducere actualitatem, ut patet in omnipotencia, que omnes creaturas prehabent, et in virtute, & tamen hinc non sequitur, quod necessario eas prehabent in actu.

288 Ad 2. verum est alius punctum de mensura eternitatis ad suum proprium, ac intinsecus mensuratur comparata, quod est esse de jinum; falsum verò si comparetur ad mensuram extensam cum mensuratio actuali in genere durationis, omnis enim mensuratio in quoque genere, dummodo si actualis pte supponit esse actu id, quod actualiter per illam mensuratur; quod vero in mensura universaliter tempore, & ipsius tempus contingens inferat quodcum actualiter mensuratur; pte supponit ad mensuratum, & quod a huius continentiam in actu secundo presupponit ad contentum, cum enim, & mensuratio, & actualis concordia inter duos terminos actu existentes contineat debet, ambos illos necessario in rectum naturae presupponere debet, sed tantum inferat in actu primo presupponit ad omnia mensurata, ac pariter in actu primo, & virtutaliter alias durationes in se continere. Ad 3. quamvis tempus presupponit necessario debet ad actualiter mensurationem, & continentiam in eternitate, quia; quod non est actu, nequit membrum actu à perfectiori mensura, nec actu contineri in superiori duratione, hinc tamen non sequitur, eternitatem dependere a tempore, neque in actu primo; quia haber posse mensurare, & alias durationes continere independenter ab eo ex sua infinita perfectione, neque in actu secundo, quia tempus presupponit actuali mensurationi, & continentias, tanquam terminus passus, & feliciter mensuratur, & continetur. Ad 4. cum actu secundus mensuratur, & continentias posuleat inter duos terminos actu realiter existentes exerceri, ut res temporales mensurantur actualiter ab eternitate, & in ea continentur actu in extincione & communis duratione, plane opus est res temporales prius esse in tempore, ut in propria, ac intinsecus duratione, per quam formaliter dicunt indesinenter existere, unde esse in tempore concurreat saltem, velut necessaria conditio, ut mensurantur eternitate, & sint in illa, unde negari debet alius punctum.

Concludamus ergo pro totius questionis epilogo. Deum ratione sua aeternitatem non coexistere nunc res futuri, neque jam praeterito loquendo de actuali coexistencia in actu secundo, sed futuro coexistit, quando actu erunt, sicut prateritis coexistit quando actu fuerint, & hoc abusque illa propria fuit mutatione, & successione fui intrinsecus; unde iste sunt falsæ Antichristi efficiuntur in aeternitate; Adam actus exiit in aeternitate; sed debet dici, Antichristus erit in aeternitate, Adam fuit in aeternitate; si etiam pariter aeternitas non continet aeternum, nisi praesente durationem fluentem, non autem præterita tempora, vel futura, & ratio est, quia licet continentia virtualis in actu primo sit tota simul, & infinita, & virtualiter pertinet omnes durationes tam factas, quam factibilis infinitas, & hoc Deo conveniat ab aeterno, attamen continentia a actualis in actu secundo est in tempore, & aliquando incipit, & variationem admittit, nec necessarii sunt infinita, sed potest esse finita, & modo major, modo minor, immo simpliciter nulla fuit per totam aeternitatem usq; ad creationis principium; Et quando dicuntur eternitas ambi omne tempus, hoc non est intelligendum actualiter, sed in actu secundo, sed virtualiter, & in actu primo, in quantum habet ex sua infinita perfectio-
ne, omni tempori coexistere posse. & quod talis coexistencia non sit tota simul in actu non provenit ex parte aeternitatis, sed rerum temporalium, que non sunt simul in actu, que si es- sent simul, utique omnibus illis simul coexistret.

QUESTIO OC

De divina simplicitate .

An divina simplicitas cohæreat cum pluralitate formalitatum in Deo , ubi examinatur sententia,
Poncii recentioris Scotizæ.

Ponca Recitation Scott:

Plane mens non erat hanc pretiatae questionem, cum eius
resolutio factis constet ex dictis q. 2. de distinctione attribu-
torum ab efficiat, & inter se invicem, praecepit in solutione
objectionis tertiae sub n. 77, ex summa Dei simplicitate deducere contra formalem attributorum, ac relationem distinctionem ab efficiat. Verum quia post hanc completam disputa-
tionem de divinis attributis, tam in communione, quam in particu-
lari, pervenit ad manus Curfus Philosophicus P. Poncii
Parisiis excusulus, in quo pluribus occurrunt impugnationibus sua
doctrina a me factis in Metaphysica, & occasionem hujus mate-
riæ, de qua inter nos est diffiduum in tuenta divina simplicitate
admissa pluralitate formularum in Deum ex natura rei di-
stinguenda, originis veluti, ut a se, & a altera.

288 Ad 2. verum est alius punctum de mensura eternitatis ad suum proprium, ac intinsecus mensuratur comparata, quod est esse de jinum; falsum verò si comparetur ad mensuram extensam cum mensuratio actuali in genere durationis, omnis enim mensuratio in quoque genere, dummodo si actualis pte supponit esse actu id, quod actualiter per illam mensuratur; quod vero in mensura universaliter tempore, & ipsius tempus contingens inferat quodcum actualiter mensuratur; pte supponit ad mensuratum, & quod a huius continentiam in actu secundo presupponit ad contentum, cum enim, & mensuratio, & actualis concordia inter duos terminos actu existentes contineat debet, ambos illos necessario in rectum naturae presupponere debet, sed tantum inferat in actu primo presupponit ad omnia mensurata, ac pariter in actu primo, & virtutaliter alias durationes in se continere. Ad 3. quamvis tempus presupponit necessario debet ad actualiter mensurationem, & continentiam in eternitate, quia; quod non est actu, nequit membrum actu à perfectiori mensura, nec actu contineri in superiori duratione, hinc tamen non sequitur, eternitatem dependere a tempore, neque in actu primo; quia haber posse mensurare, & alias durationes continere independenter ab eo ex sua infinita perfectione, neque in actu secundo, quia tempus presupponit actuali mensurationi, & continentias, tanquam terminus passus, & feliciter mensuratur, & continetur. Ad 4. cum actu secundus mensuratur, & continentias posuleat inter duos terminos actu realiter existentes exerceri, ut res temporales mensurantur actualiter ab eternitate, & in ea continentur actu in extincione & communis duratione, plane opus est res temporales prius esse in tempore, ut in propria, ac intinsecus duratione, per quam formaliter dicunt indesinenter existere, unde esse in tempore concurreat saltem, velut necessaria conditio, ut mensurantur eternitate, & sint in illa, unde negari debet alius punctum.

Concluimus ergo pro tortus quæstionis epilogi, Deum ratione sua eternitatem non coexistere nunc rebus futuris, neque jam praeteritis loquendo de actuali coexistencia in actu secundo, sed futuri coexistere, quando actu erunt, sicut præteritis coexistit quanto actu fuerint; & hoc ab ulla illa protius sui mutatione, & successione sibi intrinseca; unde iste sunt falsæ Antichrysti est actus in eternitate; Adam actu exigit in eternitate; sed debet dici, Antichrystus erit in eternitate, Adam fuit in eternitate; si etiam pariter eternitas non continet actu, nisi presentem durationem suam, non autem præterita tempora, vel futura, & ratio est, quia licet continentia virtualis in actu primo sit tota simul, & infinita, & virtualiter pertingat omnes durationes tam factas, quam feccibilis infinitas, & hac Deo conveniat ab eterno, attamen continentia actualis in actu secundo est in tempore, & aliquando incipit, & variationem admittit, nec necessariè est infinita, sed potest esse finita, & modò major, modò minor, immo simpliciter nulla fuit per totam eternitatem usq; ad creationis principium; Et quando dicitur eternitas ambi omne tempus, hoc non est intelligendum actualiter, sed in actu secundo, sed virtualiter, & in actu primo, in quantum habet ex sua infinita perfectio-
ne, omni tempori coexistere posse. & quod talis coexistencia non sit tota simul in actu non provenit ex parte eternitatis, sed rerum temporalium, que non sunt simul in actu, que si es-
sent simul, utique omnibus illis simul coexistenter.

Quæst. VIII. De divina simplicitate cur stet &c. Art.

finitione statum additionum, sicut sicut in conclusione appendicis apologeticæ. Præterea ejusdem dicti falſitatis nil apud me reperire, quod vel apparetur falsificari obiectiōnibus suis adhuc manifeſtæ cōvincit ex ipsoſem statum additionum progreſſu, etenim ut quisque poterit experiri valde fatigatur ad respondendum, & pleniusq[ue] solutum unum, vel alterum argumentum etiam breviſimam a me propositum, propter ſolutione integras impletum columnas, signu evidens impugnationes meas, aut propugnationes, vel veritatem continet, vel falso item aliquam veritatis apparentiam praeferebat; si enim non hoc, nec illud continent, ad quid tantum fatigari, totq[ue] verbis abſci, neceſſitate proieciere; plane argūmenta, vel ſolutiones nequidem veritatis ſpecimen habentes, uno vel altero verbo expeditiuntur; ergo progreſſus ipse fuerunt additionum fidem colligi hinc diuīs, quod nil apud me reperitur, quod ſuis oblationibus vel per apparentiam ſatisficiat. Ad id quod tandem protestat nolle mihi amplius responderem, quantumcumque in me confirmationem doctrina ferat, dicimus, quod etiam melius feciſſet, si prius fanum id confilium arripuerit, lacrima namque meridianā clarius conat ne accipideſſem ſuam, nec haec ultimas additiones pacate animo ſcripsiſſe, & ſtudio veritatis aperienda, sed ſemper turbida mente, ac exercitata bile ex affectu proprietatem deſpendendam fentientia, ut ex ipſiſmet eius verbis colligitur in additione facta ad qu. i.d. 71. prop̄ finem queriſtions, & plane Jam in hoc conſilio conuenitius, quia nec egi ulterius ſecundum contendere volo; & ſicut epiſtola non curat reputare ea, que fuſe propuliſſi contra ſuam appendicem apologetican loc. cit. sic non ego curabo adhucum ſcriptare ac ea, que nuper contra me ſcripſi in hiſ ultimis suis additionibus me interdum coegerit occidere prompta materię. Hinc tamen ex induſtria unam, vel alteram statum additionum ſucepti examinandum, ut prudens lector videat, quām verum sit quod dixi, ex solo contentione, ac cumulationis illius ſcriptiſſe, difficultates subterfugeat, non folvere, quampli imponere, qua non dixi, & tandem mecum plus contumelie agere, quām rationib[us], quod plane ſolū ſufficeret, ut omnium eiſi dicta, vel potius diſcretia merito fine illa responseſe d'amineretur; ſed quia sapientibus, & inſipientibus debitior ſunt in arenam defendo.

Itaque ludis; & quæ ad contumelias pertinent dimisit; ad feria defendunt in proposita questione Thomista vociferant Scoticas compositionem metaphysicā in divinis evicta ne posse, si femel admittant distinctionem formalē aet attributōrum ab essentiā, ac etiam inter ea, que fit actualis distinctione ex natura rei, etiam minor distinctione reali; fundante ut illa quæ compoſitionē est distinctionē unio, qui si finē stincta realiter est compositionē physice vel per se, vel per accidens, vel per saltem per aggregationem, si vero finē distinctionis tam formaliter, compositionē est metaphysica, qualis est in animalitatē, & rationalitatē, humānitatē, & visibilitate animalium, & suas potentias in nobis sententia; si ergo ad mixtū pluralitatem formalitatis in Deo ex natura rei distinctione, tunc videtur necessario, seque cōpositio metaphysica in Deo.

ARTICULUS PRIMUM

Cur admissa pluralitate formalitatum in Deo non ledetur summa eius simplicitas.

Ratio communis Scotistarum, cur ad missa pluralitate formularium in Deo non collatur summa ejus si implicatis, jam adducatur et disp. 6. Met. qu. ii. n. 26 & 22. & fufus sup̄a declarata qua. hujus disp. n. 79. & seq. nimurūm cum formaliter attributorum distinctione tam ab essentia, quam inter se in vicem summam simpliciter adhuc coherere figura metaphysica compositionis, quia superstitat inter animalitatem, & rationalitatem; quia ut duo talem efficient compositionem opus est, quod unum ab altero realiter distinguatur, vel salē non sit perfecte idem cum illo, quia nihil est in potentia ad se ipsum, unde licet compōsi. distinctionem necessariā infert, quia pars ut componentis debet esse ab alia comparte diversa, sed tamen distinctionē conatur inferre compositionem, nisi sit realis; ex quo patet falsum esse; quod in argumento Thomistarum assumebatur, distinctionem scilicet formalem sufficiat ad compositionem metaphysicam, non enim realitas generica cum differentiali compositionem faciunt metaphysicā eo quod formaliter distinguuntur ab invicem, sed quia non sunt perfecte idem realiter inter se, sed tantum ratione tertii in quo uniantur & identificantur; unde cū identificantur rationem; & attributorum in Deo cum divina essentia sit perfectissima ratione infinitatis, cuius munus est in ente infinito identificare illi omni realiter identificabile, tali summa idem realitas omnem excludit compositionem, vel componibil-

9

34· 303

encis ex se natus est facere compositionem cum modo, ad quæ posset contrahi cum dependencia, qualis est illæ, quo contrahitur ad creaturam, & non est natus facere compositionem cū illo, quo contrahitur sine dependencia, qualis est illæ, quo contrahitur ad Deum. Ad ult. dupliciter respondet disp. 69. in additione ad qu. 3. & primò ait: quod etiam totum concederet, nihil contra ipsum concludi, quia non dixit, quod ex independencia posset proxime, & immediate colligi simplicitas, sed quod posset ex ipsa colligi, sive proxime fiat, sive remoto, imo Scotus ipse ex necessitate Dei, & independentia, quam habet à causa efficiente probat simplicitatem ipsius ex partibus essentialibus in illo ipso loco à me citato; atq; idèo non est imperficiens recursus ad causam extrinseca in probanda simplicitate; respondet secundo non tamen remoto colligi posse simplicitatem, ac limitationem, ut patet discurrendo per singulas compositiones imperfectionem dicentes, propter ea ad compositionem imperfectam necessariam requiritur limitatio; & quia ubiquequællim limitatio in alterius ex extremitatibus, ut conjunguntur talia ex extrema à parte rei cū dependentia à causa extinseca, & non excludit pluralitatem formalitatum, ut patet ex pluralitate attributorum, & relationum divinarum; ergo eo ipso, quo cognoscitur, quod sit tali independentia in unione aliquarum formalitatum, sequitur formaliter, & proximè, quod sit simplex simplicitate argentea perfectione, de qua hic loquendum. Quod autem dicitur, Scotum probare ex infinitate simplicitatem, vel non est ad rem, vel non bene intelligitur: nam certè Scotus nō voluit infinitum non posse habere rationem partis, prout pars dici aliquid inclusum in toto aliquo simulo cum alio totum constat; nam certè est, persona divina esse aliquod totum constitutum ex essentia, & personalitate, & in sensu jam dicto essetiam divinam infinitam esse partem intrinsecam ejusmodi. Deus potest esse pars realis, & physica totius aggregati ex ipso, & reliquis entitatis realibus, & physicis; nec volunt etiam Scotus, quod infinitum non posset carere aliqua perfectione; hoc est non habere formaliter distinctam, & umbilicalem cum ipso, certum est enim in Scotifaturam sententia, quod essentia divina sit carer attributis; itaq; Scotus voluit infinitum non posse esse partem, quatenus pars dicere imperfectionem, & non posse etiam carere aliquam perfectionem, quatenus carientia illa dicere imperfectionem; & autem partem imperfectam, & carere aliqua perfectione imperfecto modo est posse conjungi cum dependentia à causa extrinseca cum aliqua perfectione distincta sive formaliter, sive realiter, cum quia nō non conjugetur, sive realiter imperfectum, & hoc est illud, quod repugnat infinito secundum Scotum.

305 Hoc responsio plausum concedit quicquid mea argumenta cōdūt, & palam demonstrat Poncius non in relexisse vim argumenti Thomist. ex divina simplicitate deduci, & valde insipiente dixisse juxta illam suam doctrinam defendi, & explicari debere communem responsum Scoti, & Scotifaturam, quia de clarissima, & sufficientissima est, ut patet ex dictis qu. 2. a. n. 79. Difficilitas argumentum Thomist. est, ut etiam ab ipso Poncio proponitur disp. 71. n. 56. cur pluralitas attributorum, & alia formalitatum in Deo non inferat compositionem Deum de eadem, & divina simplicitate repugnare, sicut in omnibus Scotifaturam solutione esse sufficientissima, utpote quod reddit causam à priori illius dispositiatis; & solutionem Ponci esse insufficientem in aliquo ratione posteriori, quia ut facias reduci debet ratione à priori, quia cū Scotifaturam subtilissime affingit cum Scoto; perpetuā Poncius in cursu philosophico ab ea recessit, & valde insipiente dixit, solutionem Scotifaturam debere per suam defendi, & expieati, ut si sufficiens, unde plane venia indigne fuisse ob tantum autumani potest melius consilium palinodium cencisit, debito honorem Scoto, & Scotifaturam doctrinam restituens.

Sed neq; etiam illa ex responsibus, quas afferat ad ultimam objectionem, subtiliter potest, non quidem prima quia si non dixit, quod ex independentia posset proxime, & immediate colligi simplicitas, sed quod posset ex ipsa colligi, sive id proxime fiat, sive remoto; ergo valde confusus respondit arguendo Thomifaturam, quia rationem, & causam possulant, quare pluralitas formalitatum in creatura compositionem facientes ita in Deo, sequuntur in sua responsione nō affigunt neque causam proximam, neque remotam; rursus quando dixit ex independentia colligi simplicitatem in Deo, explicare debet, quo pacto id colligitur; an à priori, an à posteriori, unde cū nihil horum exprimit in sua responsione, nimis implè respóderet unde cū hinc deducit, me suam responsionem non intellexisse, non infici, quia confusus nimis loquitur, & discurrens nō sī volebat intelligi, clarissimè dicitur debet loqui, sed plane dubito ne ipsu semel intellexisse, cum illa adduxit solutionem suam, per quam volebat regulari, debere, & declarari solutionem Scoti, & Scotifaturam. Quando vero subdit, Scotum ipsum ex nec-

Quæst. VIII. De divina simplicitate cur sit, &c. Art. I.

de se est communis, potentialis, componibilis, talis intrinsecè probare simplicitatem ipsius ex partibus essentialibus in illo ipso loco à me cit. p. d. 8. qu. 1. verum quidem est eam ibi probare ex primo capite scilicet ex necessitate, non tamē reperio, quod etiam ex independentia eam deducat, sed bene ex infinite tanquam ex ratione proxima, & immediata, ut cuiuslibet textum legenti cōfert poterit, quare cū hinc deducit, me Scotum in eum loco non intellexisse, ergo verius deduco Ponciū eum locum non vidisse, si autem alibi unquam Doctor, quod non recordor, ex independentia simplicitatem deducit, id debet tantum intelligi mediata, & remota, quatenus ex independentia proxime, & immediate deducitur infinitas, & ex ipsa infinitate simplicitas in meo argumento dicibā. In alia vero responsione, per quam aferit posse simplicitatem Dei ex independentia deduci proxime, & immediata, non tantum à veritate aberrat, sed etiā fibinet manifeste contradicit, nō loc, cit. disp. 2. Cursus Theolog. n. 16. sicut pro ratione proxima, & immediata compositione agnoscat limitationem extremitum unibilium, ita & contraria ratione proxima, & immediata simplicitas agnoscat extremitum infinitatum cum ceteris Scotis, & independentiis, vel independentiis unionis formalitatum ab influxu cause efficientis extrinseca fatur ori ex limitatione, vel infinitatione extremitum unibilium, & illas cōsequitur, ergo dū in hac solutione inquit divinam simplicitatem posse ex independentia colligi proxime, & immediata, sibi patenter contradicit. Rursus cum dicit non esse ad rem, quod Scotus probet ex infinitate simplicitatis, nō idem utrumque in infinitate ad id, quod addiderat de sua inconstancia inquit, mirum esse, quod illius judicare posse ipsum sibi non constare ex eo, quod in uno loco dicat, infinitatem non sufficere; in alio vero loco dicat, infinitatem, & independentiam sufficere, nam prorsus hoc perinde esset, ac dicere, quod sibi non constaret, qui in uno loco negaret, animalitatem sufficere ad contingendum hominem, in alio vero affereret animalitatem, & rationalitatem ad hoc sufficere.

Hec tamen nova responsio non sufficiens evadit instantia 309 propositum, nam semel concedit, ut Poncius concedit, conceputum est propriam preferre realitatem, per alia contrahibilem, præferre aut gradus predicationales generales, invenitibiles est, quod non sit ex se potentialis, & determinabilis, & quod non habeat rationem partis, quantum sufficit ad infelixdam in Deo compositionem metaphysicæ sue simplicitati repugnante, ut ex instituto ostendit disp. 2. Met. n. 7. & 13. Et omnino frivoles est, quod addit realitatè entis eas rationes nō habere, nisi quatenus conjugantur, aut cōjungibilis est in finitate, imo res omnino est cōtā habet, quia ratio entis solum in statu precisionis à finitate, vel infinitate est potest, determinabilis, & contrahibilis per illos modos, alioquin nō esset cōmunitas, & indifferens ad illos; & quando postea cōsideratur in statu cōcūditiōnis, quatenus scilicet dicimus finitū, vel infinitū, non amplius habet rationem partis, sed totius essentia metaphysici refluentis ex cōjunctione realitatis cōtrahibilis in modis differentiis contrahēt, sicut universalia cōtāt de aliis gradibus cōmuniis metaphysicæ ad sua contractiva comparatis, quod adeo de se clari est, ut nec Tyrone lateat in logica iniciatos. Quod vera addit ad fidem constanciam defendam, & coherentem loquendi modum, scilicet facere posse videtur, si mea infallita foret, prout ab ipso refertur; sed si ponitur fideliciter, prout est modus à me relata minime satagit, quia nō facio ipsum inconstitutum per hoc quod supra dicitur, infinitum nō sufficere ad perfecte identificandas realites formalitatem, sed requiri independentiam à causa extrinseca & quod sufficit ad infinitatem ipsi quoq; recurrit simul cū independentia, nam planè in hoc nulla notari potest incōntitutum, non amplius habet rationem partis, sed totius essentia metaphysici refluentis ex cōjunctione realitatis cōtrahibilis in modis differentiis contrahēt, sicut universalia cōtāt de aliis gradibus cōmuniis metaphysicæ ad sua contractiva comparatis, quod adeo de se clari est, ut nec Tyrone lateat in logica iniciatos. Quod vera addit ad fidem constanciam defendam, & coherentem loquendi modum, scilicet facere posse videtur, si mea infallita foret, prout ab ipso refertur; sed si ponitur fideliciter, prout est modus à me relata minime satagit, quia nō facio ipsum inconstitutum per hoc quod supra dicitur, infinitum nō sufficere ad perfecte identificandas realites formalitatem, sed requiri independentiam à causa extrinseca & quod sufficit ad infinitatem ipsi quoq; recurrit simul cū independentia, nam planè in hoc nulla notari potest incōntitutum; Sed inconstat notari in hoc, quod prius dixerat te sic iēdo cōmumne Scotis, doctrinam, perfectam, identitatem formalitatum in Deo, ori ab infinitate, & independentia unionis eārum, à causa extrinseca, & postea in solvenda prima difficultatem ab ipso propria contra Scotis, doctrinam, contrariū affiat, scilicet infinitatē, & independentiam entis in Deo provenit ab identitate, quia habet cū modo contrahēt; inquit enim in solutione illius prima difficultatis, quod licet gradus entis nō sit infinitus secundum se, tamen ut reperiatur in Deo redditus infinitum, & indepēdens in reali existentiā à causa extrinseca properiter identitatem, quia habet cū modo, seu formalitatem contrahente ad ipsum. Deut. i. legitur apud ipsum disp. 71. n. 59, in responsione ad primā difficultatem; quibus sane verbis jam infinitatē, & independentiam entis in Deo ait, provenire ab identitate, quia habet cū modo contrahēt; cū tamē anteā semper inculcat perfectam identitatem formalitatum in Deo, provenire ex infinitate, & independentia in reali existentiā à causa extrinseca. Ecce inconstitutum in ipso à me notatam, quā fortiter dissimulavit, ut solitam cantilenam repetere poset, quā Maistrus sibi constat in non intelligendo ipsum; sed ex hoc ipso puncto poterit quis; diligere, an ego ipsum, potius, ipse me non intelligat, aut intelligere nolit, cum quid sit respondendum, sibi non suppetat.

Tertio principaliter dicebam ulterus disp. 6. met. cit. n. 236. nec

nece tecū respondere Poncium ad aliam difficultatem ab ipso propositam n. 57. contā communem Scoti. doctrinam, qua probat attributum facere compositionem cum essentia, quia illa recipit, tanquam perfectiones à se formaliter distinctas; sicut animal facit compositionem cum rationali, quia recipit illam differentiam, ut perfectionem à se formaliter distingua. Cui difficultati respondet Poncii idē animalitate facere compositionem cum rationalitate, quia identificatio animalitatis cum ea sit cum dependentia à causa extrinseca quantum ad realem existentiam, non sic identificatio dīng efficitur cum attributis. Instabat ego hanc solutionem non satisfacere, quia talis dependens, vel independentia omnino materialiter, & consequenter habet quantum ad hunc effectum, identificandi perfectiōē, vel imperfectiōē plures formalitates ad invicem, sed rationem praeclām, cur animalitas cum compositione faciat, non sic essentia cum attributis, esse, quam Doct. assignat p. d. 8. q. 4. ad arg. princ. quia genus, & differentia identificatur solum ratione tertii, in quo uniuersit, à quo si abstrahantur, non amplius habent sufficientem causam identitatis, unde quia eorum identitas realis est imperfecta, & velut iab extrinseco emendata, hinc est, quod compositionem faciunt metaphysicam per modum actus, & potentias, & attributa identificantur realiter ob infinitatē, ex quo eorum identitas est perfectissima, idēque quod excludens omnem metaphysicam compositionem. Cui infinitatē rursus nuper occurrit Poncii negando illam independentiam, ac dependentiam ita materialiter se habere, quin posset ex illis colligi compotio, aut simplicitas aliqua formalitatis identificatarum realiter; & quamvis in re ipsa fortassis optimā sit illa ratio Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatis in aliquo tercio, tamen negari non potest, inquit, quin si mea doctrina vera sit, longe facilis, & clarus solvi posset per eam illa difficultas, quam per hos de identitate, aut non identitate in tertio, nam propter difficilest, quod animalitas, & rationalitas non identificantur, nisi ratione tertii; essentia vero divina, & attributa identificantur alterius ratione tertii; & ultius, quamvis id ita est, difficilest ad hoc ostendere, cur proprieṭa essentia, & attributa non facient compositionem tam benē, quam animalitas, & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam, quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

At neque haec responso aliam meam instantiam evadit, etenim; ut constat ex predictis, quamvis ex dependentiā, ac independentiā possit colligi a posteriori, ut ipse sit, & consequenter compotio, aut simplicitas aliquam formalitatum realiter identificatarum, quatenus ex finitate, vel infinitate formalitatū in se necessaria sequitur dependentia, vel independentia unionis eātū ab infinito sufficiens causa extrinseca; ut etiam Poncii ipse concedit in illa ipsa additione, ad secundum dico, attamen nequix est ex collig. a priori, & tamen per rationem formalē, & propriam, sic enim solum colligi potest ex infinite simplicitas, quia infinitum tale est alteri incomponibile per modum partis, quia pars, ut pars potest excedi, & infinitum tale nequix excedi in eo genere, in quo est infinitum, unde simplicitas ex infinite colligi potest immediate ab ipsa recurso ad independentiam, non tamen ex independentiā ab ipsa recurso ad infinitatē, nā si arguit, omne independentē est alteri incomponibile, hec propositio non est immediata, sed probari per infinitatē dicendo, omne infinitum est incomponibile cum alia ea ratione qua infinitum est, sed quodlibet independentē est infinitum; ergo, &c. unde omnino falsum est deducitur, quod nimis fidentes, & audacter inferunt Poncii facilis ostendit per suam doctrinam, quare attributa cum essentia compositionem non faciant, sicut rationalitas cum animalitate, quām per doctrinam Scotti de idētate, aut non identitate formalitatū in tertio, immē per hanc non posse ostendit, nisi rem reducendo ad suam doctrinam; nā si verum est, quod etiam ipse concedit ibidem p. l. suprā, quod independentia oritur ex infinite, sicut dependentia ex finite, plane res ē contra se habet, quod sua solutio, & explicatio per dependentiam, & independentiam nil penitus juvat, nisi recurriendo ad doctrinam Scotti de finitate, & infinite formalitatum uniblum; quomodo vero difficultas, animalitatem, & rationalitatem non identificari inter se, nisi ratione tertii, & qui uniuersit, à quo si abstrahantur non amplius habent sufficientem causam identitatis, unde hec est falsa, animalitas est rationalitas, attributa vero, & essentiam identificari inter se ratione infinite extremon, unde etiā in abstracto verum est dicere. Deitatem esse sapientiam, optime declarat Doct. ipse i. d. 8. q. 4. ad arg. princ. & nos cum ipso supra q. 2. a. n. 79. & disp. 6. met. n. 23. quam Poncii doctrinam sibi male olentem n. 57. recipit postea n. 71. ut dicā infra n. 33.

97
quod essentia dīng, ut formaliter ab attributis diffinta, continent, illa virtualiter, & eminenter, quatenus est radix, ex qua pululant. Deinde quādā p̄fīcēdō ab idiomate Sch. nōlē concedere velimus, perfectioattributales continēti virtualiter in essentia, quatenus est radix, ex qua pullulant, etenim etiam hoc concedi posset, ne dicat Poncii, me nimis severē secū agere de modo loquendi, quia unum & continēti in alio virtualiter est in eo repertū secūdū virtutem, quia ab illo potest produci, vel in esse reali, vel in esse cognito, ut notat Doct. q. 3. prolog. B-nō tamē haec de cœla pastore dici potest quod eminenter continētur in essentia, quandoquidē continentia virtualis, & eminentialis sunt omnino alterius rationis, & continentia eminentialis propriè sumpta ab omni abstrahit causalitatem, quod enim eminenter continēti aliud non necessariō debet illud producere vel in esse reali, vel in esse cognito, nam autūm v. g. continēti argētū, non quā phycē posst illud producere, sed quia esse argēti, & valorem illius continēti in esse elevatori, & perfectiori; & in hoc propriè continēti eminentialis, quod unum conveatur in alio perfectiori modo, quādā in seipso, unde quādā perfectioessentia, que non necessariō includit imperfectionem ponitur formaliter in Deo, ut sapientia, intelligentia, & huicmodi; perfectio vero, que necessariō includit imperfectionem, putat limitationem, & dependētiā, ut homo, laps, quantitas, & huicmodi; non ponitur in Deo formaliter, sed tantum eminenter, vel virtualiter, & sic omnes mīdi perfectioessentia, ut unam rem perfectissimam reducantur, & sic quādā sp̄ta in creaturā sunt unita in ipso Doctore ibi Lichet, quo loquendi modo cum continentiam virtualē, & eminentialē faciat propriā perfectioessentia secundū quādā, etiam consequenter negat perfectioattributib⁹ similitudē, quod etiam docet i. d. 10. q. un. in fi. ubi ait quod sit ad intra non eminenter continēti in essentia, quia continentia hactē imperfectionem dicit ex parte contentientia lingua loquitor Rada p. 1. cōf. 4. in 5. notabilis pro explanatione opinio Scotti, dūt ait quod attributa sunt formaliter in Deo, per quod ratione attributi secundū omnes perfectioessentia creature, quādā hēc solum sit in Deo virtualiter, & eminenter; Smilting de Deo uno tract. 2. d. f. 2. n. 36. premisā distinctione duplicit perfectioattributib⁹, & secundū quid, ut ostendet quod modo Deus infinitus includat omnem perfectioessentia possit in tota entia latitudine, habet has verba; ad propositam questionem respondent Scholasti i. perfectioessentia omnes similitudē, seu pars esse in Deo formaliter, ac sub propria ratione, & tales solum perfectioessentia transcendentes vel similitudē; perfectioessentia vero secundū quid, seu mixtas solum esse in Deo eminenter, quādā continentiam eminentialē expli- car ibi per virtualiter, ut Deus dicatur contineat solum eminenter perfectioessentia secundū quid, quia in sūt eminentialis natura solum habet virtutem eas ficiendā, & hoc est cōmune axioma aliorum Scottistarum, quod modum continentia formalis tributum perfectioattributib⁹, modum vero continentia virtualis, ac eminentialis solum perfectioattributib⁹ secundū quid; & ita enim loquitor Poncii ipse disp. 2. Curſus The. n. 28. ubi ait, Deum includere formaliter omnes perfectioessentia possit, carcer vero virtualiter.

Et sanē hic modus loquendi docetur a Scotto Magistro pluribus in locis, etenim i. d. 8. q. 4. 5. ita tamen modum continentia formalis tributum perfectioattributib⁹ similitudē, quia quilibet perfectio similitudē est formaliter in ēte perfecto ex naturā, & per hoc eas fecerint a perfectioattributib⁹ secundū quid, quia in Deo cōtinerit dicūtū tantum virtualiter, & eminenter. Neque unquam nec ullibet dixit Doctor perfectioattributib⁹ in essentia continēti virtualiter, & eminenter, nam juxta modum loquendi Scotti in eo solum continēti in essentia radicaliter, formaliter, & idem, & ut dicitur, origīnativē, non vero virtualiter, & eminenter; & quando etiam, ut rem grātam Poncii faciamus, concede velimus, quādā continentia in ea virtualiter, adeo ut continentiam virtualē indifferenter tributum tamē perfectioattributib⁹ similitudē, quādā secundū quid; nequaquam tamen possimus concedere, quādā in ea continentia eminenter, quia talis continentia est peculiaris, & propria, perfectioattributib⁹ secundū quid; & hoc est idiomā frequens, ac familiare in Schola Scottistarum; quod si Poncii non intelligit, immē tantum potentum, ac ignorantiam crassam admittat in ore meo, mirum esse non debet, quia ut alias dixi, & loquā sua testatur, non est oriundus ex schola nostra, sed advena, & aggregatus. Vide igitur Lector, quo fundamento veritatis amplius dixerit; Omnes quotquot vidi Scotti, & quotquot oculos habent, quibus aliquid videat Metaph. Theologica, lateri dabant in via prefserunt Scotti, & Scottistarum (excipio Maſtrium) Maſtrii in sent. Tom. I.

A R T I C U L U S S E C U N D U S .
An sine prejudio divina simplicitatis possit in Deo admetti metaphysica compositio ex genere, & differentia.

Quæsto hic pariter vertit inter me, & Poncium accipiens, quod metaphysicam compositionem in sensu Scottistarum, quod genus, & differentia importent formalites ex natura rei inter se distinctas; etenim illi disp. 69. nu. 34. cūm antea docuerit, ens dicere realitatem ex natura rei praeclām a gradibus inferioribus, videns juxta hanc dicēdī modū evitari non posse, quin ens sit genus, ut consequenter loqueretur, concedit, ens esse genus, ac etiam per differentiam ad Deum contrahi, si

Disputatio Secunda de Divinis attributis.

tamen per genus intelligitur aliud quod unum contrahibile ad plura distincte rationes entia per differentias, non tamē si per genus intelligatur quod positivē limitatum; adhuc tamen negat, quā his Deus confare ponatur ex genere, & differentia in prefato sensu, hinc sequi compositionem metaphysicā, in Deo ex gradu perfectibilis, & perfectivo modo sua simplicitati repugnant, nam sicut non impedit divinitas simplicitatem, quōd includat formalitatem essentiae divine, & formalitatem sapientie, & justitie, ac relationum; pariter non impedit simplicitatem ipsius, quōd includat formalitatem generis, & formalitatem differentiae, scilicet imperfectiōibus; & sicut essentia divina non est perfectibilis per attributa aliqua perfectibiliter, quo imperfectionem involvit, sic formalitas entis in Deo non est perfectibilis per formalitatem differentiae aliqua per se, sed per perfectibilitatem, hoc est, imperfectionem. Hunc dicens modum in nostra schola noviter invenit cōtra apertū Doctoris intentionem tardagō disp. 2. Met. quest. 5. num. 132. & dico, quod nō velim subiungo vocabulo generis, & differentiae, sed in significatione accipere, qua uis sunt sapientes, ac nostri progenitores, hae vocabula lontan duas realitates metaphysicas, quorum una est potentialis ad aliam, & per eam proprie perfectibilis ex quibus proinde ob talem potentialitatē, & actualitatem sit compōsitus metaphysica, unde Doctor ait, i.d. 8. q. 3, quod si datur conceptus generis in sua, Conf. quādico, Scotus loc. cit. loqui de genere ut sic, non autem de genere finito, & limitato, non accipio genus ut sic, ut comprehendit utramque acceptiōnem. A Poncio assignata, quasi deus conceptus generis communis ad genus limitatum, & non limitatum, nam talēm conceptum communem omnino nego, sed accipio genus ut sic, id est secundum rationē formalem generis, & differentiae. Ad alud cit. Conf. quādico, hoc est, conceptus est propriū in potestate, & proprie perfectibilis per aliam realitatem; & hinc inferēt variis illas acceptiones generis, & differentiae à Poncio assignatas, juxta quas dici potest, Deum confare ex genere, & differentia, vel non confare, esse metam fugam in doctrina Averfa, & Arriaga, ac aliorum Recentiorum fundatam, qui ita loquuntur. Nec valere respōsionem Ponci Doctorē ibi non loqui de conceptu generis ut sic, sed de conceptu talis generis, qui abstrahetur à re dependentē formaliter, id est de genere finito, & limitato. Hec enim est frigida Doctoris interpretatio, quia dūm ibi Doctor disputat, an Deus sit in genere, & probat nec esse in genere, nec genere confare, loquitur de genere ut sic, & secundum rationē formalem generis, non autem de genere finito, & limitato, quia de hoc nō dubitabit, & laboraret in vanum Scotorū ad hoc probandum, quia ab omnibus conceduntur.

318 Responsum Ponci in alegata additione ad quest. 3. disp. 69. eam doctināne de diversi acceptiōnib⁹ generis, & differentiae emendicantem non esse, Averfa, & Arriaga, quoniam ad doctinām Scottis illam addūt, antequam Auctores illi opera sua typis defēctū, neq; ēse fuga, quia per illas acceptiōnēs nullam querit evadere difficultatem. Deinde duplex illa acceptio generis est in ūi, ut probat Averfa, quia communiter dicuntur res diversi species entis, & eadem proprietate potest dici, quod ens sit genus, quod si dicat Maistrū, illam locutionem esse impropteriam, nihil aliud hinc habetur contraria, non inquit, nū quod impropter loquuntur, quod nihil attingit ad veritatem ipsam realēm. Prēterea quando dicit meā explicationē Scotti non valeret, dico ipsum loqui de genere finito, & limitato, & Maistrū contendit, loqui de genere ut sic fibi manifeste contradicit, nam probat alterius, quod non accipio genus in aliqua communiori acceptiōne, sed illud accipio secundum suam formam rationē, & quia secundum eam semper includit finitatem, & limitationem, in hoc sensu dici potest Doctor ibi loqui de genere finito, & limitato, quatenus hoc convertit cum genere ut sic, neque prater hoc datur alia acceptio generis, nisi abūsivo omnino, & impropterio, quae acceptio nō inseruit decisioni questi, neque ex hoc sequitur expiōnēm à Pōcio datam esse veram, quia non accipio ipsum genus finitum, & limitatum hoc modo, ut scilicet idem sit, quod genus ut sic; sed quatenus est quædam species contraria distīcta à genere limitato, ita quod iste effundit duas species sc̄ genere, ut sic.

Et quia tandem vidit Poncius hanc esse verā intelligentiā, 320 mei discurſus, nec me in contradictionē adducere posse, in fine denique fui discutens, & secundum ergo verum est, quod dixit, Scotorū non loqui de genere ut sic communi ad genus in utraque acceptiōne, de quo genere ut sic ego sum locutus; ita summatur discurſus loc. cit. ubi millies idem repetit ad naufragium ut sic.

319 Quoniam hic discurſus partim est responsivus, & partim impugnatius, occurrat partim respondendo, partim replicando, & rufus rīco, hāc quoque responsione frigidōtem esse illa priori solutiōne jam impugnat disp. 2. Met. nam ut supra dicebam, testis de auditu parum probat in judicio, ut ait luxiferit, quando igitur disputamus de mente Scotti, & recta eius intelligentia, valde inēpī mīhi semper afferre Poncius testimonia Scottitatum de auditu, aut eorum manuscrip, cum potius afferre debet testimonia eorum, qui typis dederunt ad omnem suspicionem tollendam, quōd testimoniū non sit fictum, & chimericū; nego igitur apud Scotorū, vel ul-

Quæst. VIII. De divina simplicitate cur stet, &c. Art. II.

mus secundum communē usum loquentium, non ait secundum usum duorū, vel triū: ergo ut illa acceptio generis pro genere limitato effet vera, & legitimam sufficiat usus illius apud duos, vel tres; etiam ulterius requiritur, ut sit propria non verō impropria, & abūfiva, nam quando existatur questio, an Deus sit in genere, vel ex genere, & differentia constitutus, sermo eff de genere proprie dicto & secundum frequentem, ac potiorem significationem, quam habet in omni schola.

Secundo deinde, quod genus ut sic, dicit limitationē probavi disp. 2. cit. n. 142. quia genus dicit partem essentiae, & non totam essentiam, ut per se notum est, ergo implicat in adiecto dati genus infinitum, probatur consequētia, quia solū infinitum potest esse pars aliqui totius, & ideo inquit Doctor quol. 5. infinitum ut sic habere rationem totius, non pars, omne namque totum est major sua pars, infinito autem nihil est maior. Deinde genus ex sua ratione formaliter à se differentiam excludit, per quam contrahitur, ac etiam ab ipsa excluditur, quantum sufficit, & dicitur esse in potentia ad illam: fed realitas infinita quātūneque, & praeceps futurā nequit esse in potentia ad realitatem, cui infinitum sit, cui nihil entitatis deit modo, possibile est illud haberi in aliquo uno. Responsum Poncius negando consequētia cui probariōe, nam aliquod infinitum posset esse pars essentiae, hoc est, aliqua formalitas, que nondicat adequate totū essentiam rei formaliter, nam certe in ipso Deo ratio substantię infinitę formaliter non dicit rationem, formaliter substantię spiritualis infinitę. Et quod aliquod infinitum posset esse pars totius est manifestum; nam sapientia infinita est pars illius totius, quod confutat ex Deo, & sapientia, hoc est, est aliquid, quod nō dicit formaliter omnes formalites inclusas in illo toto, quod addit, ne capiat pars in aliqua alia acceptiōne faciendo questionem de nomine, ad probatiōnem, consequētia negat, infinitum non posse habere rationem pars, hoc est, aliquis formalitas, que formaliter non dicit omnes formalites in re, cuius dicitur pars, inclusa, & cum dicitur totum esse major sua pars, & infinito nihil posse esse major, distinguunt hanc ultimā partem, infinito nihil est major realiter, transeat, formaliter negatur, potest enim fieri, quod in aliud quod est major una infinito formaliter, quātūm ad hoc, quod includat formalitatem illius infiniti, quod diceretur esse major & aliam formalitatem distinguit formaliter ab ipso, de quo in sententiā Scotti distingueat attributa inter se, & ab essentia, non potest esse dubium. Ad Conf. distinguit minorē, nequit esse in potentia dicere imperfectionem, concedit, non dicere imperfectionem, negat, & ad probatiōnem minorē atque quod nō sit possibile omnes formalites repertas in aliqua infinita re includi formaliter in qualibet formalitate ex formalibus distinguit, que reperturant in illa, aliqui qui eff, & non eff distincte formaliter, unde formaliter infiniti potest addi alia formalitas infinita diversa rationis, ut evidens in nostra sententiā.

320 Port. si hēc soluto aliquid valet, tollitur, vel eneretur pricipiū medium, quo utuntur Theologi ad probandā summam Dei simplicitatē ex infinitate deducunt, & presertim Scottus i.d. 8. quest. 1. s. secundo probō & quol. 5. art. 2. s. tertio arguit, quod est tale, infinitum non est componibile alterius, nec compositum ex aliis; ergo est omnino simplex; antecedens probant, quoniam omnem componibile alteri caret eius perfectione, & consequētia perfectionis totius, quae confutat ex perfectione utriusque, inīto autem nihil perfectionis deesse potest, & compōnit vēro ex aliis, vel est compōnit ex partibus infinitē perfectis, & hoc est contra rationem pars, ut modo dicitur est, vel ex partibus finitē perfectis, quod dicitur nequit, quia ex pluribus finitis non sit infinitum, sed solū finitū quoddam determinatē perfectionē, prae determinata partium perfectionē, ita ut totū tantū sit perfectus partibus sc̄ finitū sump̄, quantum finitē perfectionis sum pars alteri superaddit. Hoc, inquit, efficacissimū medium, quo omnes utuntur ad demonstrandam divinā simplicitatē omnino destruit stante predicta response, neque alio modo dividit simplicitatem salvare potest, quam recurrendo ad illas suas chimericas distinctiones ex solo suo cerebro inventas, & multa ratione, nulloque auctor probatas, nisi ex auditu, de parte perfecta, & imperfecta, de carētia aliquis perfectionis perfecta, & imperfecta, de potestatā perfecta, & imperfecta, & dicendo, quod infinitū potest cōfāre partibus perfectis, non imperfectis, & quod est componibile alteri per modū partis perfecte, quē etiam caret perfectione alterius cōpartis carētia perfecta, nō imperfecta & est in potentia ad perfectionē ejus potentialitate perfecta, nō imperfecta; ita namque discurſus loc. cit. & disp. 3. sui Curs. Theol. ut salvet divinā simplicitatē Mastrii in sent. Tom. I.

cum pluralitate formalitātū in Deo ex naturā rei, quā inquit facere in Deo cōpositionē perfectam, seu sine illa imperfectione, non autem imperfectam, seu cum imperfectione, sicut faciunt in homine v.g. animalitas, & rationalitas, quae doctri- na pessima est, & nullo modo admittenda, quia semper argumentum urgēt, quod sicut pluralitas rerum, & partium, quarū una non includit aliam realiter, facit cōpositionē realem, & physicam, ita pluralitas formalitatum, quarū una nō includit aliam formaliter, facit compositionē formalem, & metaphysicam, & quod sicut pars realiter ab alia distinguita est imperfecta, quia caret perfectione alterius compartis, cūveam realiter non includat, ita pars formaliter tantum ab alia cōdistincta adhuc erit suo modo imperfecta, & cū imperfecta potest aliam cōparte, quia caret formaliter perfectione illius, cum am formaliter non includat; Neque valet dicere unionem formalitatum dependentem ab influxu causa extīnſiē, facere compositionē imperfectam simplicitati repugnantem, quo quidem modo uniuersit in homine rationalis, & animalitas, non autem unionem formalitatum independentem a tali influxu, quo pāco uniuersit in Deo plures formalitatis. Hoc, inquit frivolum est, quia imperfectio compositionis simplicitati repugnat ex eo prēcisē pender, quōd una pars componentes caret perfectione alterius, & est in potentia ad eam, vel realiter, si ab ea distinguitur realiter, vel formaliter, si distinguitur rāntim formaliter; quare cum independentia unionis eārī a causa extīnſiē non faciat, quod una includat aliam formaliter, consequētia non impedit, quin faciat compositionem etiam suo modo simplicitati repugnat; Tūm quia, si talis independentia a causa extīnſiē sumpta juvaret ad hoc, quod unio plurium formalitatum in Deo, non faceret compositionē divinę simplicitati repugnantem, sic pariter possemus admittere relations, & attributa ab essentia realiter distingui, & adhuc affirmare talem unionem, & return pluralitatem non facere in Deo compositionē simplicitati repugnat, quia talis unionis eff in Deo per independentiam ab influxu causa extīnſiē, etiam si plurim realiter distinctorū.

Falsum itaque affutum in ea responsione, quod infinitum posset esse pars, quia ratio pars ex sua ratione formaliter imperfectionem involvit, ut docet Scot. i. dist. 8. qu. 4. X. quia dicit parentiam perfectionis alterius compartis, cum ea est componibilis, infinito autem nihil est perfectio eo modo, quod possit esse omnē perfectionem in uno sūmo ente haberet, & prēterea daretur aliud majus infinito, nēpē illud totum, quod ex ipso refutatur cum alia compare, cum quā est componibilis. Et cū inquisit quod aliquod infinitum posset esse pars totius, quia sapientia infinita est pars illius totius, quod confutat ex Deo, & sapientia, quatenus est aliquid, quod nō dicit formaliter omnes formalites inclusas in illa toto; & si quod nō sit posset dicitur infinitū majus alio realiter, bēnē tamē formaliter quatenus includit formalites illius infiniti, quod dicitur esse major, & alia formalitatis distincta formaliter ab ipso; quod nō sit in dubium esse in sententiā Scotti distinguētis formaliter attributa ab essentia, hoc etiam omnino frivolum est, si speciem rationē infinitū ut describitur ad Doctorē valde accurate quol. 5. & quod docet i. d. 8. q. 4. s. ad quāsiōnē, licet enim infinitum ex sua ratione formaliter idēcīt fībi realiter quodcumq; fībi compōnibile ut fuit omnes perfections simpliciter, non tamē opus est, quod identificet fībi realiter quodcumq; fībi compōnibile ut fuit omnes perfections simpliciter, non tamē operari est, quod identificet fībi formaliter, ut dicitur, et supra n. 95. & ex hoc prēcisē, quod fībi realiter identificat quodcumq; fībi compōnibile colligit Doctor, quod fībi repugnat habere rationem pars cū alia compare, & quod cum quolibet talū unū totū constituit totalitatem identitatis realis, non tamē totalitatem identitatis formalis, quia omnes perfections simpliciter in eo reperiuntur secundum suas formalitates distinctas, & nō in una formalitatē unitas, ex qua subtilissima doctrina evidenter colligitur, quare infinitū non posset esse pars totius ex modo, quo fingit Poncius, quia pars non dicitur pars nō in ordine ad totū, ad infinitū, ut cōlein omnes perfections simpliciter, nō est totū, quod sit totū totalitatem identitatis formalis, neque datur pars cali toti correspōdens, atque ita falsū est, sapientia infinita est pars totius, quod confutat ex Deo & sapientia, quia ex Deo, & sapientia nullum confutat totū formaliter, quia totalitatem identitatis formalis, sed tantū unū totū reale unitate identitatis realis. Quod autem Poncius decepit, est, quia putavit, essentiam facere cum attributis ob formalem distinctionem inter ea repertā aliquam compositionem non dicentes imperfectionem, & consequētē sapientiam cum Deo totū, vel compositum confitit, cuius sapientia sit pars servata proportione ad compositionē, tem̄ realēm dicentes imperfectionem; Hoc tamen purū figura-

mentum est, quia compositione fit solum ex unione rerum inter se realiter distinctarum, aut formalitatem non perfecte realiter inter se identificarum, sed tantum ratione tertii, in quo uniuersit, ut evenit in formalitatibus metaphysicis generis, & differentie; unde si plures formalitates inter se uniuersit per perfectam identitatem reale ratione infinitatis, ut evenit in divinis, nullam prouersus efficient compositionem, sed tali plurality stat cum summa simplicitate, licet non eum summa unitate ut declaratur est supra, n. 6, & sicut nulla efficient compositionem ita quoq; nulli efficiunt compositionem, aut eorum, cuius posuit dici ens, si tales efficient compositionem, id efficiere non possint, nisi per unionem, & id entitatem formaliter inter se, quam dicimus esse impossibilem, eo ipso quod secundum proprias rationes formales singulare representantur in Deo. Dicimus ita quia manet in Deo secundum proprieas rationes illae formalitatis, erit pars totius regulatissimae ex Deo, & illis perfectionibus. Negatur conseq; quia scutum ob summa teatrali identitate cum Deo ac inter se nulla prius efficient compositionem, quia idem cum seipso compositione non facit, ut fuisse declaratum est supra q. 2, art. 2, in solutione secunda obiectio; ex divina simplicitate deducitur nulli prius efficient compositionem, aut totius cuius dici possint partes.

³²⁴ Tertio sub ita Poncius admiso etiam esse ita sufficiens probatum infinitum esse non posse genus hinc tam non sequi, quod genus ut sic debet esse necessariu ex sua ratione formalis quid finitum, nam posset praeceire ad finitum, & infinitum, & tale genus esse ens. Et quia hanc responsionem praecoccupavi loc. cit. hoc non posse dici, quia genus suapte natura importat conceptum potentiale, & per modum partis, & proprieatis debet importare conceptum limitatum, & ideo cum transscendens dicit conceptum indifferentem ad finitum, & infinitum, conceptus generis nequit esse transcendentis. Replicat me in hac ratione petere principium, dum dico genus ut sic in omni acceptione generis dicere conceptum potentiale, aut rationem partis, que necessariu involvit limitationem; quod si sermo fit de ratione partis, & potentialitatis, quia solum includat formalitatem conjungibilem cum alia formalitate distincta, & cum illa constitutiva rei confitetur ex illis dubius formalitatis, concedit quod genus dicat tales rationes, sed negat inde sequi, quod ratio generis nequeat convenire rationi transcedenti, & coedicti ulterius, quidquid aut, sit de auctoritate Scotorum, ut sic esse contrahibile per differentias, quantitas non esset conceptus limitatus, nec finitus. Sed gratias omnino dicit me in illa preoccupata responsione principium petere, dum dico genus ut sic, in omni acceptione generis dicere conceptum potentiale, aut rationem partis, que necessariu involvit limitationem; tum quia ego non habeo illam duplicem acceptiōnē generis, nec locutus sum de genere in ea communitate, cum dixi, quod importat realitatem limitatam, & potentialitatem per alia contrahibilem; sed locutus sum de genere ut sic, id est secundum suam rationem formalem considerato, & sufficienter probavi ex communione omnium sensu, quod habeat ratione partis, quia non dicit tota essentia rei, sed partem essentiae ex sua ratione formalis, & hanc quidem contrahibilem, & potentialitatem, ex quo necessario inferitur, quod dicit limitationem in sua essentia, quia totum solum ut sic dicitur habere ratione perfecti, & pars sub ratione partis semper habet ratione imperfecti, & limitari, & perfectibilis per aliud, ad quod est potentialis, & quod dari posse pars potentialis, & perfectibilis per aliud, absque illa imperfectione, quo sensu ratio generis convenire posse conceptum transcedentis, & omnino chimericum, & implicitorum, sicut quod dari posse affinis rationalis, quia partialitas, & potentialitas passiva a ratione imperfectionem dicit, & limitationem, & oppositum afferset illi velle omnini terminis invertente, & universa Philosophiam subvertere, ut dicimus est; & quod tandem ait ens esse genus etiam per differentias contrahibile, quod nec; etiam Averro, nec; Arriaga concedunt, cum inter ens, & contraria entis perfectam praeceptionem objectivam non admittatur, quidquid sit de Scotorum autoritate, palam indicat patrum curate de Scotorum autoritate, & quod dicendum sit ad mentem eius, & factum se tradere Philosophiam juxta proprium cerebrum, & non de mente Scotorum, ut indicat titulus in capite sui Illi Cursus prefexus dicens *Cursus integer ad mentem Scotorum*; quo igitur veritatis fundamento ad decipiendum lectorem ita libet prestatulavit, si tot opiniones, & imaginaciones habet, quas neque per umbras etiam somnolavat Doctor, ut & ipse fatetur, & pro quibus etiam confirmans, nullum prius Scotorum adduxit, nisi forte in manuscriptis, vel ex auditu;

Quarto insuper arguebam contra Poncius dict. a. cit. n. 133. eo modo, quo ipse arguit contra Scotistas afferentes ens non esse genus, nec compositionem facere in Deo, quia contrahitur per modos & non per differentias, tamen contra eos

qui si abstrahantur, tollitur omnis ratio identitatis, ut constat de animitate, & rationalitate, & ratio est, quia neutrum habet rationem infinitum, cum ambo habeant rationem partis, & non totius. Respondet Poncius in additione cit. quod quævis divina essentia ob suam radicalem infinitatem perfectissime sibi attributa, & relationes identificet, & propter ea non faciat compositionem cum ipsius quæ a qua imperfectiōnem hoc nihil mihi obstat, inquit, nam eodem modo genus, & differentia Dei perfectissime sibi identificantur, quia differentia, quæ ego ponem in ipso, est infinita non minus, quam infinitissima infinitas essentia efficit ipsam infinitum ipsum differentiam, ait ab ipso procedens tanquam constitutive intrinsecum ipsius; ergo perfectissimum debet et sibi identificare quicquid realiter identificatur sibi, & proprieatis non faceret compositionem cum illo magis, quæ facit cum relationibus, & attributis, ne refert, quod ratio genetica ens, quam contrahere, non est infinita, tunc quia gratis requiriatur infinitas utriusque extremi; tum quia essentia divina ratione infinitatis perfectissime sibi identificat relationes, quæ secundum Scotum non dicunt infinitatem simpliciter. Quando autem Magistrus dicit genus, & differentiam non identificari perfectissimum, sed ratione tertii dando hoc habere finitum aliquem comodum, dico id intelligentium de differentia finitatem vero infinitam, qualis est illa, quæ ponetur in Deo. Et si dicas repugnare differentiam infinitam, nisi id probaveris, petes principium, & ego non curio de nomine differentie, quam intellectu formalitatem actu distinctam formaliter a formalitate, & contradictriam ipsius ad Deum, cum contendo, quia ratione species, & secundas Scotorum auctoritatem, quia fas illa, videri eas negare dari potest in Deo.

Hoc responsio concedit totum id, quod meum argumentum contendit, contendit enim cum paritatem a Poncio assumptam claudicatur, quod sicut essentia divina non est perfectibilis, per attributa aliqua perfectibilitate, quæ speciationem involvat, sive formalitas entis in Deo non est perfectibilis per formalitatem differentie aliqua perfectibilitate, quæ dicit imperfectiōnem; iam vero in hac responsione facit, essentia divina non sicut non faceret compositionem cum ente, & deinde quamvis attributa finit infinitam, nisi ex hoc sequeretur independencia in unibilitate, non sequeretur, quia facerent compositionem, unde per impossibile duas perfectiones infinite posse, & ex alia parte coedit rationes genericas, entis, quæ contraheretur ad Deum, non esse infinitam; ergo quia carat infinitate esse perfectibilis per formalitatem differentie perfectibilitate imperfectiōnem involvente; & cum ait, gratias requiri infinitatem utriusque extremi, quia essentia divina ratione infinitatis sibi perfectissime identificat relationes, quæ secundum Scotum non dicunt infinitatem formaliter. Contraria, quia in hoc cursus est manifesta disparitas, quia littera divina relations non dicunt formaliter infinitatem, tamè nec dicit finitatem, nisi ita ab utraque praescindit, ut sit utriusque capaces, quia ex se sunt entia non quanta secundum suam rationem formalem utriusque incapaces, sed formalitas entis de est indifferens ad finitatem, & infinitatem, & licet neutrā formaliter includat, est tamen cum utraque disunum conjungibilis permisive; ergo erit vere perfectibilis per infinitatem perfectibilitate imperfectiōnem involvente. Tunc etiam, quia falsum quoque est, quod aliud extremon nomen p̄ differentia, per quam contraheretur ad Deum est infinita, non minus, quam essentia, & aquo idem identificari sibi est, formaliter perfectibilis, nam de ratione differentie ut sic, est quod non identificari sibi genus realiter, nisi in tertio, & ne inventari Poncius turrit, calumnia in particula reduplicativa ut sic, sicut cavillatur art. precepit, cum dicebam, genus ut sic esse realitem finitum, & limitatum, loquor de differentia ut sic, id est secundum rationem formalem differentiū ut sic, haec nos notā, & Philosphis traditam, non autem de differentia ut sic, hoc est ut cōp̄hēderetur duplice acceptiōne a Poncio fictam differentiū, & infinitū, dico igitur differentiam de sua ratione formalis non posse sibi genus identificare realiter, nisi inter se ostendi disp. 4, Log. quest. 3, art. 3, quia differentia ut sic est principium distinguendi realiter specie, quæ constituit, ab illis, quæ sub eodem genere continentur; ergo requirit realiter, ac essentialiter includere genus, quia si includeret, sicut est principium differentiū, etlet etiam principium convenientiū cum illis ipsi, quib; speciem distinguunt, quia includeret realiter, & essentialiter illud, in quo convenientiū, repugnat ergo dari differentiam infinitam contradictriam, & speciationis a parte rei ad Deum, nam talis differentia finita esse non potest, alioquin non est Dei constitutiva, at nec etiam infinita, quia ratione infinitatis deberet realiter ad minus includere genus, quod contrahit, & per quod Deus cum creatura convenient, & sic non tantum est principium distinguendum, sed etiam absoluē loquendo mili prior videtur independentia, quæ in sent. Tom. I.

tia, quam infinitas, quandoquidem Docto quol. 2. ar. 1. & quol. 5. ar. 1. & quol. 7. T. infinitatem, probat ex independentia demonstrando, Deum esse ens infinitum, & immutatum, quia est prima omnia entitas in toto ordine entium, & a se; sed autem habet a se aliquid, habet illud in toto plenitudine, que sibi copere potest, nihil enim habetur limitare in aliquo, nisi habeatur ab aliquo agente ilud determinante ad certum gradum; Cum hoc tamen sit adhuc, quod ratio proxima, & immediata, unde deducitur simplicitas in Deo, est infinitas, & ex hoc, quod, infinitas ponatur a priori ex independentia aliud inferi nequit, nisi quod simpliciter deducatur quoque ex independentia mediate, & remote, quod gratis concedimus.

³²⁹ Altera quoque disparitas a me assignata minime enervatur a Poncio, quia ad vera & propriam compositionem physicam, vel metaphysicam, ut ab aggregatione, sequentur durae conditiones exiguntur, una, quod extrema unibilitas sint ab invicem realiter in unitate, vel factum imperfekte idem, & non nisi ratione tertii, in quo uniuersitatem altera, quod uniuersitate habeat rationem actus, aliud autem potentia; quod igitur attributa sint perfectiones dispartite, & singula in ultima actualitate adeo quod una non subdit dinetur alteri in ratione magis, vel minus communis, valde juvante comparentur ad invicem in ratione actus, & potentie, quod dici nequit de genere, & differentia, cum enim ita necessario invicem copari debet, ut duas formalitates, quarum una veluti communior & ostendat debeat, ad determinari per aliam, ut per formalitatem minus communem, ut cedit Poncius n. 36, necessaria una facta semel suppositione, quod ens tantum in predicamenta divisiatur, non remanet locus illius questionis, an Deus sit in genere; quandoquidem hec questione non ad alium finem mota fuerit, nisi ut confaret, quales ens divisi sunt ab Arist. in predicamenta distributum, non amplius questiones remanent locos, an Deus sit in predicamento; nam talis questionis statim est, contra suppositionem. Sed quavis modo jam ex Philosophorum confusione, non aliud ens Art. in predicamenta divisiatur nisi finitum, non ita tam fuit ab initio, quod mota fuit hec questione, unde Scotus 1. d. 8. q. 3. *Sicut est opinio* refert opinionem Averrois in eo sensu, ut non tantum ens finitum fuit in predicamenta divisi, sed ens atrum utrumque indifferens, & quidem rationabiliter, quia ut dicere facit semel suppositione, quod ens tantum finitum in predicamenta distributum, non remanet locus illius questionis, an Deus sit in genere; quandoquidem hec questione non ad alium finem mota fuerit, nisi ut confaret, quales ens divisi sunt ab Arist. in predicamenta distributum, non tantum finitum, ut ita Deus excludatur a predicamento, an potius ens indifferens ad finitum, & infinitum, aut in predicamento possit quoque recludi Deus, atque ideo bene urgebam, quod probare Deum non est in predicamento ex hoc, quod Arist. divisi finitum in decem predicamenta, est aperta principii petitio, hoc enim est, propter hanc questionem inquisimus, an Arist. ita predicamenta disposerit, ut sola entia creatura sub eis conculcerit, & per hoc satisfacit puto quibus, cum mihi Poncius obiectat impugnans, aut propugnans in additione facta ad qu. 3. disp. 69. & quia ad alia occurrere mihi objecta in illis additionibus materie occulta pro nunc am non probabam, harum durarum additioni distinctione coadjutare poterit prudens lector, & nulli parti addictus, quis nostrum rationabilis disputeret, & studio veritatis indagandae & non potius propriae opinionis tenaciter defendenda; & sic dicit Poeta, *& crimen ab uno doce omnes,* ita ex modo disputationis non involvet, si est ex actu, & potentia, ut intervenire talem potestiam in ex parte generis, quam nulla involvit imperfectionem; ut rursus replico, ubi inventam potentiam passivam, quam nullam involvit imperfectionem, plane non apud Arist. non D. Tho., vel Scotum, qui semper dixerunt potentiam passivam a toto genere imperfectionis non dicere, hoc est universalius loquendo; restat ergo ut *esse* potentiam passivam perfectionem dicere, vel imperfectionem non involvens, non nisi ex tenebris sui ceteri in lucem prodierit; Quando igitur Poncius mihi probaverit, dari talem potentiam passivam, quae nullam dicat imperfectionem, nec ei parcam temerarium illud dictum in communem Magistrum, quod gratis, & sine sufficienti ratione affectuerit. Deum constat ex genere, & differentia; Neque recurrit ad illam suam dependentiam, & independentiam a causa extrinseca; nam quaecumque assignabatur unio plurium formalitatum, quae habeant rationem partis actualis, & potentialis, scilicet semper, & in eternum negabo, hanc dari posse cum independencia ab influxu cause extrinseca; unde sicut ipse ex tali independencia arguit, & deducit unionem falsae plurium formalitatum, imperfectionem non involvet; ita ego & concita ex imperfectione talis unionis partium actualis, & formalis deducam dependentiam ejus ab influxu cause extrinseca.

³³⁰ Septimò tandem dis. cit. n. 34, in fine concludo ens genus non esse, nec Deum ex genere, & differentia confare nisi sumendo nomina pro libito, & iure, ut ajude, cetero loco cetero texere velimus questiones de nomine, quia hoc in Deo argueret compositionem, & imperfectionem; ob qua ratione cum Doctor 1. d. 8. q. 1. Dei exclusifit a genere, addi inconfutabili Poncius dis. 20. log. n. 24. eam sprevile rationem, ut suam adduceret ad idem probandum protus futilem n. 25. ubi probat ideo Deum excludi a genere, & predicamento, quia te vera Philosphus non voluit dividere in predicamento, nisi entia creata, & finita, quam probationem dicebat esse manifesta principiis petitio, hoc enim est, quod disputatur, an Arist. ita predicamenta ob ratione in objectione allatam, secus autem est de abilitate.

qis

Quæst. I. Quomodo cognoscat creature possibilis. Art. I.

103

Aliis infinitis, & ratio dispartitatis eis, quod abstracta finita habent tantum unam rationem, propter quam possunt identificari se in invicem predicari, si sunt distincta formaliter; Sed abstracta infinita preter convenientiam in uno supposito habent alias rationem identitatis, nimirum infinitatem, & proprietatem quamvis abstractantur a supposito, possunt tamen predicari, seducit se in invicem identice, nisi etiam abstractantur ab infinitate Poncius loc. cit. quam responsive etiam nos edidimus supra q. 2. & 2. cum ita habeantur video qua de causa in eadem q. 2. n. 57. approbat nobiscum cōmūne hanc doctrinam Scotifaciat, per quam illi difficultati occurbant, quod unius attributum in Deo non facit cōpositionem, sed unius attributum sit alterum, at quod justitia sit misericordia, licet non valeat dicere, quod justitia sit formaliter misericordia: quia omnia ex Pōcio ad verbum referre volui, ut quisque videat me non malare fidem secum agere, ut sepius conqueritur, neque invideat liore, aut alia animi passione interdum moveri ad nonnulla sua dicta carpenda, sed ex solo zelo Scotice doctrinæ, cui si illa confona reperi, approbo, & collaudo, si vero ea devia, & exorbitantia, censura submetto, ne recipiat à Tironibus, velut Scotice dicta, ut titulus suorum operum polli cetur; & quamvis interdum mea propria disputatione in aliquo duriuscula verbaque solet permittere scholastica libertas, & secundum disceptationis feruor, nunquam tamen inveniat moralitatis limites adeo transilire, ut in convicia, & scommata omnium pudore postposito prouocantur. Ad veritatem ignorantem ac terminos non intelligentem vocare audeam, quibus titulus P. Poncius strictioris observanzia alumnus, & Franciscanus humilitatis professor me passim condecorat, quem disceptandi modum nō in schola didicisse opinor, sed potius in culina; convicia, ut sepe dixi, bilateris vita offendit, non determinat, argumento disoluta non indicant, sed mores, Videlicet mee Epistole ad Lectorem Tom. de genet. & corruptibili usum appello insignis Literaturam vitum doctrinae prouocatum, in Republica literaria benemeritum, & T. 1. Met. Scotistam non minus recentem, quam eruditum, hoc idiomate loquuntur mortigerati Philosphi, & Theologi presertim Religionis; Verum sicut in doctrina Poncius non semel indicat idioma Scoticum non sati sibi familiare, ita quod mores eius ostentant voluntate, Franciscanum in Sancti Patris regulam praecepit, se non sati calere, ac bene aebat Tiberius Caesar ad convicia nemo scitius respondet, quam quinlibet.

³³² At rursus instat Recupitus, quare cum Partes dicunt Filiū produci per intellectum, & non per voluntatem, intelligentiam etiā a nobis loqui in sensu formalis, & non idem; & quod postea dicunt, quod justitia divina est misericordia divina dicimus, quod loquuntur in sensu identico, & non formaliter. Respondet etiam Poncius, & optime loc. cit. hoc sufficienter colligi a posteriori, cū enim dicunt Filiū produci per intellectum, & non per voluntatem, quia hoc est felsum in sensu identico, nec verificari potest in sensu formalis, id est in talis sensu intelligendi sunt, & explicandi & contata quia felsum est justitiae esse misericordiam in sensu formalis, & solum in sensu identico verificari potest, id est in sensu precisi sunt intelligenti; Sed iterum urget Recupitus, quia cum dicitur has propositiones in sensu identico verificari etiā in abstracto ob attributum infinitum, vel sunt infinita in omni genere, vel in certe genere tantum, v.g. sapientia tantum, vel justitia; si in omni, ergo unum attributum includit formaliter aliud, si in uno tantum ergo neque realiter, seu identice unū includit aliud, & sic verum non erit sapientia esse justitiam. Respon-

DISPUTATIO III. DE DIVINO INTELLECTU.

QUESTIO PRIMA.

An, & quomodo Deus cognoscat creature possibilis.

Cientia Dei, que est actus divini intellectus, & ex parte divinae essentie, que ponitur eius objectum primatum, & formale; ex primo quidem capite suadetur, quia intellectus perfectissimus, & infinitus intellectus divinus, & exactissimum intelligenti modum, qui circa creaturas versari possit, sed hic est distincte, quid latitatis, ac comprehensive cognoscere quoque omnes rei formalitates, ac praedicta in trinitate etiam individualia; ergo &c. Ex parte vero objecti primarii intellectus divini, que est divina essentia, suadetur etiam paucum à Theologis, eo quia divina essentia perfectissima continentia eminentia continet omnes creaturas possibilis secundum quantumque formalitatem positivam absolutam, & respectivam, genericam, specificam, & individualem, que eis à parte rei inesse potest; ergo Deus cum seipsum comprehendere cognoscit, cognoscit consequenter omnes creaturas sic in ipso contentas.

Sed haec ratio sumpta ex parte objecti primarii, & continentia eminentia creaturarum in ipso, nisi melius explicitetur, patrum concludere videtur, nam unū cōtinēti eminenter in alio significari cōtinēti in illo sicut imperfectum in perfecto, quo pacto notitia ejusdem objecti obscura dicitur cōtinēti eminenter in notitia ejusdem clara. Ex Doctore q. 1. prol. s. ita in proposito, quod fit cum quicquid est perfectio in inferiori, perfectiori modo est in superiori, quatenus in inferiori reperitur cum aliqua imperfectione cōmixta, in superiori vero ab omni imperfectione defecatum; quare in proposito continētia eminentia rerum in Deo praeceps significat eas reperiri in eo secundum id, quod dicit perfectione scilicet eo, quod essentia perfectio inperfectio imbibit, quare cum in creaturis rationes duxit communis, & trascendentias dicant in suo cōceptu perfectione simpliciter praescindendo à finitate, & infinite, ut sunt rationes trascendentiae entis, substantiae, bonitatis, sapientiae, &c. sequitur evidenter creature hoc genere cōtinēti nō cōtinēti.

Itaq; ab initio hujus questionis statuendum est cum omnibus Theologis Deum habere necessariò de creaturis possibilibus cognitionem perfectissimam ex genere suo, quia est quid latitativa, distincta, & comprehensiva, adeo illas penetreret secundū omnia eorum essentialia prædicata etiam quod differ-

Matri. In Sens. Tom. I.

G 4